

Informatienota voor de raad

Datum 23 mei 2023

Onderwerp	Preadvies draagkrachtgrens naar 130%
Versienummer	V1.0

Portefeuillehouder M.W.J. van Willigen

Informant H.G.J. Lubbers
Afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
Telefoon 038 498 3291
Email HGJ.Lubbers@zwolle.nl
Bijlagen Niet van toepassing

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Het preadvies van het college over de verhoging van de draagkrachtgrens voor bijzondere bijstand van 110% naar 130%

Datum 23 mei 2023

Toelichting op het voorstel

Inleiding

De afgelopen jaren waren onrustige tijden. De economie gaat vol plotselinge keerpunten door corona, stikstofcrisis, oorlog en energiecrisis. Dit zorgt bij velen voor problemen en onzekerheid. De prijsontwikkelingen en de loonontwikkelingen zijn voortdurend in het nieuws. Volgens de ramingen van het Centraal Planbureau zal ook de armoede vanaf 2024 toenemen. Bij de behandeling van de begroting 2023 werd in de raad op 11 november 2022 besloten tot het in preadvies geven van het onderwerp verruiming bijzondere bijstand door ophoging van de draagkrachtgrens. Het college zal, indien gewenst, besluiten tot het hanteren van de nieuwe draagkrachtgrens en de vastgestelde regelgeving daarover in werking laten treden.

Kernboodschap

We informeren de raad over de financiële gevolgen, de effecten van het verhogen van de draagkrachtgrens voor bijzondere bijstand van 110% naar 130%.

Het college stemt graag in met verhoging van de draagkrachtgrens naar 130%. Voor de volledigheid en adstructie van het preadvies schetsen we alternatieve bestedingen voor de structurele overschotten binnen programma vier.

Noodzakelijke steun aan inwoners

De VNG adviseert in haar positon paper over bestaanszekerheid (<https://vng.nl/brieven/position-paper-rondetafelgesprek-betaalbaarheid-van-energie-voor-huishoudens>) om de energie- en inflatiecrisis te behandelen zoals de coronacrisis. In deze gevallen is er namelijk negatieve financiële effecten op de inwoner met lage en middeninkomens, die hierdoor moeilijk rond kunnen komen. Daarbij heeft ieder zijn rol. Het Rijk is verantwoordelijk voor het inkomensbeleid. Het Rijk heeft in 2022 en voor 2023 een groot pakket van algemene en tijdelijke maatregelen getroffen ter behoud van de koopkracht. Gemeenten zijn lokaal verantwoordelijk voor een effectief vangnet en maatwerk voor inwoners die in de knel komen ondanks de landelijke ondersteuning. Gemeenten vullen aan en bieden maatwerk (bijzondere bijstand en schuldhelpverlening).

We bieden hulp bij energiebesparing en het verduurzamen van woningen via het project Warm Thuis. De gemeente Zwolle kent specifieke lokale maatwerkvoorzieningen zoals een noodfonds en voedselbank. Om de aanvullende gemeentelijke hulpverlening en ondersteuning waar te kunnen maken stellen we een ophoging van de draagkrachtgrens bijzondere bijstand voor. Hier profiteren niet alleen de laagste inkomens maar ook de middeninkomens van, die vanwege de crisis financieel in de knel komen.

Bijzondere bijstand

We verlenen bijzondere bijstand als zich kosten voordoen die bijzonder en noodzakelijk zijn. De betrokken Zwollenaar kan zelf de kosten niet voldoen uit reserveringen, draagkracht of individuele inkomenstoelage. Er bestaat geen voorliggende voorziening waarop een beroep kan gedaan worden. Dit betekent voor toekenning dat de volgende vragen beantwoord moeten worden:

- Zijn er bijzondere omstandigheden?
- Hoe hoog zijn de noodzakelijke kosten? Is reparatie (voldoende) mogelijk?
- Zijn de kosten hoger dan de reserveringen of beschikbaar vermogen?
- Kunnen de kosten uit het inkomen boven de draagkrachtgrens worden voldaan?

Datum 23 mei 2023

- Is er sprake van een voorliggende voorziening?
- Is er sprake van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid?

Het verlenen van bijzondere bijstand is bij uitstek maatwerk. De gemeente beoordeelt de individuele, bijzondere omstandigheden en de eigen mogelijkheden van de aanvrager. We verlenen ondersteuning waar algemene maatregelen en algemene inkomensregelingen onvoldoende soelaas bieden.

Het berekenen van draagkracht bij het beoordelen van een aanvraag bijzondere bijstand gebeurt in beginsel voor alle aanvragen van bijzondere bijstand. Dus zowel bij reiskosten, beschermingsbewind als bij inrichtingskosten en andere noodzakelijke kosten. In de huidige beleidsregel bijzondere bijstand duurzame gebruiksgoederen en overige inrichtingskosten gemeente Zwolle 2018 staan de regels over het berekenen van draagkracht. Het college kan de nieuwe draagkrachtgrens van 130% i.p.v. 110% gaan hanteren. De vastgestelde draagkracht boven 130% van het periodieke inkomen moet voor 100% aangewend worden om zelf in de gevraagde noodzakelijke kosten te voorzien.

Effecten verhoging draagkrachtgrens bijzondere bijstand

Verruimen van de draagkrachtgrens betekent dat we een groter deel van de bijzondere kosten van een inwoner betalen doordat alleen het inkomen boven 130% wordt afgetrokken van de bijzondere kosten. Verhoging van de draagkrachtgrens leidt tot een grotere financiële ondersteuning van de inwoners met directe, acute financiële problemen. Ondersteuning vindt plaats na individuele beoordeling dus maatwerk in plaats van generalistisch de aanpak. We zetten de individuele bijzondere bijstand in als effectief vangnet voor onze kwetsbare inwoners. Wij willen Zwollenaren met een laag inkomen ondersteuning bieden voor van noodzakelijke uitgaven die niet meer uit het reguliere inkomen kunnen worden gedekt. Met deze maatregel worden ook de inwoners met middeninkomens en financiële problemen eerder door de gemeente geholpen.

Zwolle kent meerdere regelingen voor minima met eigen begrippen, grenzen en voorwaarden. We beogen meer overeenstemming en eenduidigheid in de regelingen en met name de inkomensgrens te bereiken. De draagkrachtgrens voor bijzondere bijstand was 110% en we willen naar 130% net als bij de kindregeling en de zorgkostenregeling.

Resumerend kan worden gezegd dat verhoging van de draagkracht de volgende effecten heeft:

- Meer ondersteuning van de kwetsbare inwoner
- Meer maatwerk in plaats van generalistische aanpak
- Meer uniformiteit in armoedebeleid.

Alternatieve besteding

Het beschikbare budget binnen programma vier zou ook besteed kunnen worden aan verhoging van de individuele Inkomenstoeslag of een buitenwettelijke energietoeslag. Het verhogen van deze toeslagen geeft de inwoner extra bestedingsruimte binnen zijn inkomen. Het gaat om een generalistische maatregel voor alle inwoners met een laag inkomen.

De individuele Inkomenstoeslag wordt in Zwolle toegekend nadat drie jaar lang een laag inkomen werd ontvangen. Zowel aan de voorwaarden als aan de hoogte van deze uitkering kan men dingen veranderen.

De buitenwettelijke energietoeslag is een nieuwe instrument op de grote kaart van ondersteunende maatregelen. Algemeen wordt er een behoefte gevoeld tot vereenvoudiging en grotere inzichtelijkheid

Datum 23 mei 2023

van de ondersteunende maatregelen. Het ontwerpen van een nieuwe maatregel staat daarmee op gespannen voet.

Ook kan worden overwogen om vooralsnog geen maatregelen te nemen. Veel landelijke regelingen waren tijdelijk en het is nu nog niet duidelijk hoe het plaatje er een 2024 zal uitzien. Mocht blijken dat in 2024 een bepaalde vorm van ondersteuning nodig is voor onze inwoners, kan sneller gehandeld worden.

Financiën

Binnen programma vier worden de uitgaven van de verschillende armoederegelingen verantwoord. In de afgelopen jaren waren er overschotten op het budget. De verwachte extra uitgaven voor bijzondere bijstand kunnen nagenoeg geheel worden gedekt uit de bestaande budgetten.

Met het verhogen van de draagkrachtgrens naar 130% wordt de doelgroep van mogelijke aanvragers bijzondere bijstand groter. Tevens zal er een toename zijn van het verstrekkingenbedrag bij de bestaande aanvragen doordat minder draagkracht wordt verrekend met de verstrekking. We verwachten door verhoging van de draagkrachtgrens een toename van ca 750 aanvragen bijzondere bijstand. Bij een gemiddelde verstrekking van € 850 is de benodigde structurele investering circa € 635.000 per jaar. Daarnaast worden er extra uitvoeringskosten gemaakt. Uitgaande van de toename van circa 750 aanvragen gaat dat om een bedrag van € 165.000 (inclusief overhead). De totale stijging in de kosten bedraagt hiermee per jaar € 800.000.

Binnen programma 4 is er op een aantal onderdelen sprake van een structurele onderuitputting op de budgetten van in totaal € 800.000. Het gaat hierbij om de volgende onderdelen:

Doel	Onderwerp	Bedrag
4.1.1	Bijzondere bijstand	€ 300.000
4.1.1	WKO SMI/studie bijz bijst	€ 80.000
4.1.2	Zorgkosten	€ 350.000
4.1.3	Studietoeslag	€ 70.000
Totaal overschot P4		€ 800.000

Uitgaande van een toename van 750 aanvragen per jaar is de verwachte stijging in de kosten circa € 800.000. Dit kan binnen de bestaande middelen uit programma 4 worden gedekt.

Risico's

In Nederland wordt regelmatig gesproken over de armoedeval. Mensen met een laag inkomen ervaren weinig mogelijkheden om hun maatschappelijke situatie te verbeteren. Wanneer iemand met een uitkering een betaalde baan krijgt, gaat zijn besteedbare inkomen er niet altijd op vooruit. Dit effect zal kunnen optreden in individuele gevallen.

Er is de afgelopen jaren regelmatig gewaarschuwd voor recessie. Het is redelijk om te veronderstellen dat zich op enig moment weer een recessie zal voordoen. Normaliter is er elke drie á vier jaar een recessie. Gemiddeld duurt een recessie 18 maanden. Het is zaak om in geval van een recessie voldoende gemeentelijke middelen te hebben om het niveau van ondersteuning vast te houden. De uitgaven in programma vier zijn open eindregelingen. Zij zullen het geplande budget gaan overschrijden.

Datum 23 mei 2023

Zwolle voert een gezonde begrotingspolitiek waarmee eventuele tekorten binnen programma vier kunnen worden opgelost.

Communicatie

Indien de gemeenteraad zich bij motie uitspreekt voor verhoging van de draagkrachtgrens binnen de bijzondere bijstand zal het college conform de wensen van de raad besluiten. Het vereist aanpassing van gepubliceerde beleidsregels op dit terrein. Het college zal nieuwe beleidsregels opstellen en bespreken in de werkgroep inkomensondersteuning waaraan partnerorganisaties uit het sociaal domein deelnemen. Tevens zullen we een plan van aanpak ontwikkelen om de vindbaarheid van c.q. bekendheid met bestaande inkomensvoorzieningen te vergroten.

De nieuwe beleidsregels moeten na vaststelling weer worden gepubliceerd waardoor de regels externe werking krijgen. De beleidsregel zal worden bekendgemaakt op de gemeentelijke website en [overheid.nl](https://www.zwolle.nl/overheid)

Vervolg

Het college heeft de motie over verhoging van de draagkracht in preadvies genomen. Op basis van bovenstaande informatie kan de gemeenteraad besluiten de motie in stemming te brengen. Indien de motie wordt aangenomen, zal ook met de extra structurele uitgave van €800.000 rekening worden gehouden in de begroting 2024.

De relevante besluiten door het college zullen worden genomen na verkregen instemming van de gemeenteraad. De besluitvorming door het college zal gebeuren na verkregen adviezen van de lokale participatieraad.

Openbaarheid

Dit voorstel is openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

voorzitter, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer